

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้าง โครงการก่อสร้างศูนย์การแพทย์แห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา

FACTOR RELATED TO BEHAVIOR SAFETY AMONG CONSTRUCTION WORKERS OF MEDICAL CENTER CONSTRUCTION PROJECT IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ศิริพร ด้านคชาธาร* จันจิรา มหาบุญ, มุจลินท์ อินทรเหมือน, มัตติกา ยงประเดิม, วิทยา ปานประยูร
Siriporn Darnkachatarn*, Junjira Mahaboon, Mujalin Intaramuen, Muttika Yongpraderm,
Wittaya Panprayoon

สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Corresponding author : siriporn.da@wu.ac.th

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมก่อสร้างในประเทศไทยได้มีการขยายตัวและก้าวหน้าเป็นอย่างมาก แต่สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเงาตามมาของการปฏิบัติงานในงานก่อสร้างคืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้าง โครงการก่อสร้างศูนย์การแพทย์แห่งหนึ่ง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานก่อสร้าง จำนวน 138 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและทดสอบความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .72-.84 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และสถิติไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 30.8 มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี ร้อยละ 41.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้างได้แก่ (1) ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ($r=.132$ $p\text{-value}=.005$) ประสบการณ์การทำงาน ($r=.252$ $p\text{-value}=.031$) การทำงานล่วงเวลา ($r=.192$ $p\text{-value}=.029$) (2) ปัจจัยสภาพแวดล้อม คือ พื้นที่การทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย ($r=.132$ $p\text{-value}=.005$) เครื่องมือ เครื่องจักรได้มาตรฐานรับรอง ($r=.056$ $p\text{-value}=.017$) (3) ปัจจัยการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในการทำงาน คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งประโยชน์ด้านความปลอดภัย ($r=.052$ $p\text{-value}=.015$) และการสื่อสารความปลอดภัย ($r=.122$ $p\text{-value}=.004$) (4) ปัจจัยด้านความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้างไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในงานก่อสร้าง การวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมป้องกันอันตรายในงานก่อสร้าง เช่น เพิ่มความถี่ในการอบรมเรื่องของป้ายและสัญลักษณ์ความปลอดภัย การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านความปลอดภัย เพื่อให้พนักงานที่ทำงานก่อสร้างมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานเพื่อให้พนักงานทำงานได้อย่างปลอดภัยและลดอุบัติเหตุในการทำงานได้

คำสำคัญ : พฤติกรรมความปลอดภัย / พนักงานก่อสร้าง / ความปลอดภัยในงานก่อสร้าง

Abstract

Currently, the construction industry in Thailand reports the highest frequency of industrial accident. The purpose of this analytical cross-sectional study was to determined factors related to behavior safety among construction workers of medical center construction project. A total of 138 construction workers were sampled for the study. Data were collected by questionnaire which had been confirmed both content validity and reliability yielded values .72 - .84. and processed for analysis of descriptive statistic and Chi-square. The result

of the study showed that the majority of the construction workers were male 53.4%. There were 30.8% of the construction workers over the age of 41 years. There were 41.3 % of the construction workers who worked between 1-5 years in the construction site. The result revealed that behavior safety among construction workers related to three factor (1) Personal factor that sex ($r=.132$ $p\text{-value}=.005$), work experience ($r=.252$ $p\text{-value}=.031$), overtime ($r=.192$ $p\text{-value}=.029$). (2) Environmental factor that housekeeping ($r=.132$ $p\text{-value}=.005$), Machine and tools certified ($r=.056$ $p\text{-value}=.017$). (3) Safety Management factors that access to benefit safety resources ($r=.052$ $p\text{-value}=.015$). and safety communication ($r=.122$ $p\text{-value}=.004$). (4) There was no significant correlation between Knowledge factor and accident prevention behaviors among construction workers. The result of this study could recommend that construction sites should improve occupational and safety management and apply measures thoroughly. Safety signs and labels training is one of effective method to improve worker safe behaviors and work site environment. This findings can be used as preliminary data to develop additional safety programs for construction workers.

Keywords : Safety behaviors / Construction workers / Construction safety

1. บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดมากไม่ว่าทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม หรือด้านอุตสาหกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการก่อสร้าง ที่มีการเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ ตามสภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าร่วมประชาคมอาเซียน โดยเมื่อมีการเปิดอาเซียนอย่างเป็นทางการ ก็ยังจะทำให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยนั้นพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง มีประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมการก่อสร้างนั้นมีความก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัด จึงเริ่มเห็นการก่อสร้างต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้งโครงการขนาดเล็กๆ ไปจนถึงโครงการขนาดใหญ่ ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนทั่วไป เช่น ศูนย์การค้า โรงแรมและที่พักอาศัย โรงเรียน ศาสนสถาน ไปจนถึง สถานบริการทางแพทย์ ที่ต้องรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งการก่อสร้าง ความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองที่ได้เข้ามาในประเทศไทยจากงานก่อสร้าง จึงทำให้มีการจ้างแรงงานเข้าสู่อุตสาหกรรมก่อสร้างมากขึ้นตามมา⁽¹⁾ และยังมีสิ่งที่ตามมาจากความเจริญดังกล่าว นั่นคือ อุบัติเหตุ ถึงแม้ว่าปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้น มีกฎหมายกำหนดกฎเกณฑ์บทลงโทษชัดเจน ก็ตามก็ยังมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับคนงานได้บ่อยครั้ง และเมื่อเปรียบเทียบงานก่อสร้างกับงานอื่นๆ แล้ว งานก่อสร้างถือว่าเป็นงานที่มีอุบัติเหตุบ่อยครั้งที่สุด จากสถิติการประสบอันตราย ในปี 2557 จากคนงานก่อสร้างทั้งสิ้น 223,114 คน มีการประสบ

อันตรายถึง 8,462 ราย คิดเป็น 3.79 เปอร์เซ็นต์ และ การประสบอุบัติเหตุของงานก่อสร้างคิดเป็น 8.44 เปอร์เซ็นต์⁽²⁾ โดยประเภทกิจการที่มีจำนวนลูกจ้างประสบอันตรายสูงสุด 5 อันดับของปี 2554 - 2558 คือ ประเภทกิจการก่อสร้าง เป็นประเภทกิจการที่มีจำนวนการประสบอันตรายสูงสุด⁽²⁾ งานก่อสร้างทุกงานล้วนแล้วแต่มีอุบัติเหตุและการบาดเจ็บเกิดขึ้น ไม่ว่าเล็กน้อยๆ เช่น แผลโดนบาดจากเหล็ก รอยขีดจากหินตกใส่ หรือความเจ็บป่วยเล็กน้อย เช่น หายใจติดขัด มีผื่นตามแขน ไปจนถึงอุบัติเหตุหรือความเจ็บป่วยขั้นร้ายแรง เช่น พุพลงภาพ หรือเสียชีวิต จากข้อมูลการเสียชีวิตจากการทำงานในประเทศอังกฤษพบว่าในปีค.ศ. 2015-2016 มีคนงานก่อสร้างในประเทศอังกฤษเสียชีวิตจากการทำงานเท่ากับ 1.37 ต่อคนงานแสนคน⁽³⁾ ซึ่งในประเทศไทยปี ค.ศ. 2015 มีคนงานก่อสร้างเสียชีวิตเท่ากับ 7.59 ต่อคนงานแสนคน⁽²⁾ จากสถานการณ์เห็นได้ชัดเจนว่า อุตสาหกรรมการก่อสร้างนั้น มีตัวเลขของการประสบอุบัติเหตุค่อนข้างสูง อาจจะมาจากหลายสาเหตุ ซึ่งสาเหตุอันดับหนึ่งเกิดจากพนักงาน เช่น การละเลยไม่สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล การไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ ขาดจิตสำนึกด้านความปลอดภัย รวมถึงเกิดจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและลักษณะงาน⁽⁴⁾ ซึ่งถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้นมาแล้วจะทำให้มีผลกระทบหลายๆ ด้าน เป็นต้นว่า ทำให้งานก่อสร้างล่าช้าขาดแคลนคนงาน เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น สูญเสียอวัยวะ บั่นทอนขวัญและกำลังใจของคนงานเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ผู้ที่เจอเหตุการณ์จากอุบัติเหตุเหล่านี้ยังเป็นภาระของสังคม ของครอบครัวที่ต้องการ

เสี่ยงต่ออันตรายทุกข้อมติและดำรงชีวิตไปด้วยความหวาดหวั่น ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมาก ดังนั้นการป้องกันอุบัติเหตุและการลดอุบัติเหตุจึงเป็นเรื่องที่ต้องเร่งรีบและให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังทั้งนี้เพื่อลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินที่อาจจะเกิดขึ้น⁽⁵⁾

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในงานก่อสร้าง มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้าง กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างศูนย์การแพทย์แห่งหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้เป็นแนวทางให้กับการทำงานก่อสร้างซึ่งนายจ้างสามารถนำไปกำหนดเป็นมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานนำไปสู่การมีพฤติกรรมการทำงานที่ถูกต้องปลอดภัย เป็นการช่วยลดอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยจากการปฏิบัติงานก่อสร้างต่อไป

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

2.1 รูปแบบการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบการวิจัย การวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Analytical Research) ด้วยวิธีการสำรวจ (Survey Research Method) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ พนักงานก่อสร้าง กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างศูนย์การแพทย์แห่งหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 200 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ จากสูตรของเครซีและมอร์แกน⁽⁶⁾ ยอมรับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5

$$n = \frac{x^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + X^2 p(1-P)}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

X² = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% (x²=3.841)

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p=0.5)

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{3.841(200).5(1-0.5)}{0.05^2(200-1)+3.841(0.5)(1-0.5)}$$

$$= 131.81 \text{ คน}$$

$$n \approx 132 \text{ คน}$$

ดังนั้น ขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 132 ราย ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 ราย เป็นพนักงานก่อสร้าง กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างศูนย์การแพทย์แห่งหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย มีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคือ สามารถสื่อสารความหมายและเข้าใจภาษาไทย มีประวัติการทำงานติดต่อกันไม่น้อยกว่า 6 เดือน และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 30 พฤศจิกายน 2559 ภายหลังจากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้รับเลขรับรองจริยธรรมการวิจัยรหัส 045/2559

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาและค้นคว้าเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสำรวจเบื้องต้นจากกลุ่มตัวอย่าง มีทั้งหมด 5 ส่วน มีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาและตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งด้านภาษาและความถูกต้องในเนื้อหา ผลการทดสอบมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.81- 0.84 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับคนงานก่อสร้างที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คือคนงานก่อสร้างอาคารเรียนสำนักวิชาสถาปัตยกรรมแห่งหนึ่งใน จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาคำนวณหาความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha) ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบเลือกตอบ และเติมข้อความในช่องว่าง จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน จำนวนชั่วโมงการทำงานในแต่ละวัน การทำงานล่วงเวลา

ประสบการณ์การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน และลักษณะการประสบอุบัติเหตุ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับ การได้ผ่านรับรองมาตรฐานของเครื่องมือ เครื่องจักร การตรวจสอบตามมาตรฐานของเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ การชำรุดบกพร่องของเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ สารเคมี ในบริเวณการทำงาน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่การทำงาน การแก้ไขจุดเสี่ยงในพื้นที่การทำงาน จำนวน 10 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ มี 3 ตัวเลือกคือ ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ มีค่าความเชื่อมั่น เชื่อมั่น (Cronbach' alpha coefficient) เท่ากับ 0.78

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานก่อสร้างในด้านต่างๆ จำนวน 15 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง มีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ KR-20 ได้ค่าเท่ากับ 0.72

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรมด้านต่างๆ คือ พฤติกรรมด้านความพร้อมของร่างกาย จิตใจ ก่อน และระหว่างการทำงาน จำนวน 5 ข้อ พฤติกรรมด้านวิธีการปฏิบัติงาน จำนวน 6 ข้อ พฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ และพฤติกรรมด้านการเตรียม การใช้งาน และการจัดเก็บเครื่องมือ อุปกรณ์ จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ทุกครั้ง เกือบทุกครั้ง บางครั้ง ไม่ปฏิบัติ มีทั้งข้อคำถามด้านลบและด้านบวก มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach' alpha coefficient) เท่ากับ 0.84

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในการทำงาน คือการเข้าถึงแหล่งประโยชน์ด้านความปลอดภัย การสื่อสารด้านความปลอดภัย กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย และ การสนับสนุนการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ลักษณะข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 15 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ มี 3 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่แน่ใจ ไม่ใช่ มีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach' alpha coefficient) เท่ากับ 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ถึงผู้จัดการโครงการก่อสร้างศูนย์การแพทย์ ประสานงานกับวิศวกรผู้ดูแลโครงการ และหัวหน้างานในแต่ละแผนกเกี่ยวกับสถานที่และเวลา ที่จะสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลา 07.00-07.30 น. ซึ่งเป็นเวลาหลังการประชุมความปลอดภัยประจำวัน (Safety Talk)

และก่อนเวลาเริ่มงาน โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ประโยชน์ของการทำวิจัย และสอบถามความยินยอมในการเข้าร่วมโครงการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และทำแบบสอบถามคนละไม่เกิน 10 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติด้วยสถิติไคสแควร์

3. ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 30.8 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.4 ปฏิบัติงานในตำแหน่งกรรมกรทั่วไป ร้อยละ 45.7 มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี ร้อยละ 41.3 มีการทำงานล่วงเวลา 1 -3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 86.7 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย ร้อยละ 91.3 การประสบอุบัติเหตุจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่างในรอบ 1 ปี ร้อยละ 23.9 ลักษณะของการประสบอุบัติเหตุส่วนใหญ่มาจากการมีผิง เศษวัสดุกระเด็นเข้าตา ร้อยละ 45.5 ลื่นสะดุด 30.3 และถูกตัด บาด หนีบ ตีแทง ร้อยละ 24.2

ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนั่งร้าน ร้อยละ 45.8 รองลงมาคือ ปฏิบัติงานกับเครื่องเชื่อม ร้อยละ 11.6 เครื่องมือ อุปกรณ์ผ่านการรับรองมาตรฐานและมีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำมาใช้งานเสมอ ร้อยละ 94.9 และอุปกรณ์ที่ใช้งานไม่มีการชำรุด ร้อยละ 83.3 ส่วนใหญ่ไม่มีการใช้สารเคมีในบริเวณพื้นที่การทำงาน ร้อยละ 56.5 พื้นที่การทำงานไม่มีการเปียกหรือแฉะ ร้อยละ 57.2 พื้นที่การทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่มีสิ่งกีดขวาง ร้อยละ 75.4 ไม่มีแหล่งของสัตว์นำโรคหรือสัตว์มีพิษอาศัยอยู่ ร้อยละ 84.1 และหากพบว่าพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นจุดเสี่ยงหรือจุดอันตราย จะได้รับการแก้ไขเสมอ ร้อยละ 74.6

ข้อมูลด้านความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงาน

ก่อสร้าง

พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 58.7 มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานก่อสร้าง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงานกับปั้นจั่นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 79.35 ความรู้ในการทำงานกับเครื่องตอกเสาเข็มระดับปานกลาง ร้อยละ 54.35 ความปลอดภัยในการทำงานกับเครื่องเชื่อมระดับมาก

ร้อยละ 82.9 ความปลอดภัยในการทำงานบนที่สูง ระดับมาก ร้อยละ 94.6 ความปลอดภัยในการขับขี่พาหนะในสถานที่ก่อสร้าง ระดับมาก ร้อยละ 70.3 และ ความรู้ด้านการปฏิบัติตามป้ายสัญลักษณ์เตือนด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.7 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า พนักงานมีความเข้าใจน้อยที่สุดคือ ป้ายเตือนระวังอันตรายจากไฟฟ้าช็อต ร้อยละ 76.8

ข้อมูลด้านพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ของพนักงานก่อสร้าง

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการ

ทำงานภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.30$ $SD = 0.75$) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า พฤติกรรมการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมมากที่สุด ($\bar{x} = 3.56$ $SD = 0.52$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ พฤติกรรมด้านความพร้อมของร่างกาย จิตใจก่อนและระหว่างปฏิบัติงาน $\bar{x} = 2.76$ $SD = 0.96$) สำหรับรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เมื่อรู้สึกไม่สบาย พนักงานจะหยุดทำงานแม้งานยังไม่เสร็จ ($\bar{x} = 2.49$ $SD = 0.86$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง (n = 138)

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	x	S.D	ความหมาย
พฤติกรรมด้านความพร้อมของร่างกายและจิตใจ	2.76	0.96	ปานกลาง
พฤติกรรมด้านวิธีการปฏิบัติงาน	3.48	0.69	ดี
พฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล	3.56	0.52	ดี
พฤติกรรมด้านการจัดเตรียม การใช้ และการจัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์	3.39	0.23	ดี
รวม	3.30	0.75	ดี

ข้อมูลด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย ในการทำงาน

พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้เข้าถึงปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 89.9 โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ 1 คือ การเข้าถึงแหล่งประโยชน์ในด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 95.7 คือ บริษัทมีการจัดแสดงสถิติการเกิดอุบัติเหตุให้พนักงานทราบเพื่อกระตุ้นให้พนักงานระมัดระวังในการทำงาน ร้อยละ 99.3 บริษัท มีการติดประกาศแจ้งนโยบายในการทำงานให้กับพนักงานทราบอย่างชัดเจน ร้อยละ 98.6 มีจัดวารสาร/โปสเตอร์ความปลอดภัยให้กับพนักงาน ร้อยละ 93.5 ด้านที่ 2 คือการสื่อสารความปลอดภัยให้กับพนักงานอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 93.5 อาทิเช่น ข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัย ร้อยละ 89.9 มีการจัดประชุมชี้แจงประจำเดือน ร้อยละ 97.8 การบอกเล่าของเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 95.7 บริษัทจัดการสนทนากลุ่ม/safety talk ในการทำงานให้กับพนักงาน ร้อยละ 94.9 ด้านที่ 3

การกิจกรรมส่งเสริมด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 43.5 เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน ร้อยละ 95.7 การจัดให้มีรางวัลประกาศเกียรติคุณจากการร่วมทำกิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน ร้อยละ 56.5 การมอบของขวัญ ของที่ระลึกจากการร่วมกิจกรรมความปลอดภัย ร้อยละ 34.1 และด้านที่ 4 การจัดหาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 92.0

ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับพฤติกรรม ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้างด้วยสถิติ Chi-Square พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ($r = .132$ $p\text{-value} = .005$) ประสบการณ์การทำงาน ($r = .252$ $p\text{-value} = .031$) การทำงานล่วงเวลา ($r = .192$ $p\text{-value} = .029$) ปัจจัยสภาพแวดล้อม คือ พื้นที่การทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย ($r = .132$ $p\text{-value} = .005$) เครื่องมือ เครื่องจักรได้มาตรฐานรับรอง

($r=.056$ $p\text{-value}=.017$) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในการทำงาน คือ การเข้าถึงแหล่งประโยชน์ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ ($r=.052$ $p\text{-value}=.015$) และการสื่อสารความปลอดภัย ($r=.122$ $p\text{-value}=.004$) ส่วนในปัจจัยด้าน

ความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้างไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในงานก่อสร้าง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุในงานก่อสร้างของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 138$)

ตัวแปร	พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ	
	r	p-value
ปัจจัยส่วนบุคคล		
เพศ	.132	.005
ประสบการณ์การทำงาน	.252	.031
การทำงานล่วงเวลา	.192	.029
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน		
พื้นที่การทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย	.164	.046
เครื่องมือ เครื่องจักร ได้มาตรฐานรับรอง	.056	.017
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในการทำงาน		
การเข้าถึงแหล่งประโยชน์ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ	.052	.015
การสื่อสารด้านความปลอดภัย	.122	.004

4. อภิปรายและสรุปผล

จากผลการวิจัยพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้าง โครงการก่อสร้างศูนย์การแพทย์ แห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 138 คน พบว่า พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้างอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.30 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่พนักงานได้รับคำแนะนำ หรือการสอนงานจากหัวหน้างาน และการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา⁽⁷⁾ ที่พบว่า ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งมี 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านเครื่องจักร อุปกรณ์ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการจัดการ โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความปลอดภัยการปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูง อาจกล่าวได้ว่าพนักงานให้ความสำคัญในด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

ทุกครั้ง สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล มีการตรวจเช็คสภาพเครื่องมือ และอุปกรณ์ก่อนหลังการใช้งาน ไม่ใช้อุปกรณ์ที่มีสภาพชำรุด และมีการจัดเก็บสิ่งของและทำความสะอาดหลังเลิกงาน เป็นต้น ด้านความพร้อมของร่างกาย จิตใจ ก่อนและระหว่างการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.76 อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานให้สำเร็จได้นั้น ร่างกาย และจิตใจของพนักงานต้องมีความพร้อม มีความมั่นคงจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในการทำงาน ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งประโยชน์ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ อยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานก่อสร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยในรายชื่อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การติดประกาศแจ้งเตือนนโยบายและป้ายความปลอดภัยซึ่งการติดป้ายสัญลักษณ์

ความปลอดภัยช่วยลดอุบัติเหตุได้⁽⁴⁾ รองลงมาคือ สถานที่ทำงานมีนโยบายด้านความปลอดภัย และ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผ่านการอบรมด้านความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องการศึกษา⁽⁸⁾ ที่กล่าวไว้ว่า การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากทำงานช่วยให้คนงานทำงานอย่างถูกวิธีและมีความปลอดภัย และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ^(9, 10) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่เสริมสร้างความปลอดภัยในหน่วยงานก่อสร้างมีผลต่อการลดลงของอุบัติเหตุจากการทำงานและมีพฤติกรรมความปลอดภัยมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ บริษัทควรมีการส่งเสริมกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อกระตุ้นให้พนักงานมีความปลอดภัยในการทำงานมากยิ่งขึ้น และหากเมื่อพนักงานปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย หรือมีการเข้าร่วมกิจกรรมควรมีการมอบรางวัล หรือประกาศเกียรติคุณเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับพนักงาน อีกทั้งในส่วนของหน่วยงานราชการ เช่น กระทรวงแรงงาน ควรมีการกำหนดกฎระเบียบ บทลงโทษ แก่บริษัทรับเหมาต่างๆ ให้มีการอบรมคนงานก่อสร้างด้านความปลอดภัยให้ครอบคลุม และเหมาะสมกับลักษณะงาน และมีการติดตามตรวจสอบเป็นระยะ

5. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ โครงการก่อสร้างศูนย์การแพทย์ ที่ให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ที่สนับสนุนทุนในการวิจัยครั้งนี้

6. เอกสารอ้างอิง

1. อนามัย (ธีรวิโรจน์) เทศกะทีก. อาชีวอนามัยและความปลอดภัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์; 2553.
2. กองทุนเงินทดแทน.สถิติของผู้ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน.รายงานการดำเนินงาน กองทุนเงินทดแทน. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. สำนักงานประกันสังคม; 2558

3. Health and Safety Executive.(n.d.).Work related injuries and ill health in construction. Retrived on April 9,2018,from <http://www.hse.gov.uk/statistics/pdf/fatalinjuries.pdf>

4. บุญชัย สอนพรหม. การศึกษาทัศนคติของคนงานก่อสร้างต่อสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุใน อุตสาหกรรมก่อสร้าง : กรณีศึกษา บริษัท เอส ดับบลิว ที เทคโนโลยี แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี; 2555.

5. สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน. 2550. คู่มือการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับหัวหน้างาน.กรุงเทพฯ: เรียงสามกราฟฟิคดีไซน์ จำกัด.

6. ธีรภูมิ เอกะกุล.ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี;2543.

7. วิจิต กมลรัตน์. (2552). ศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการบริษัท อิติตยาเบอร์ล่า เคมีคัลส์ (ประเทศไทย) จำกัด (ฟอสเฟต ดีวีชั่น). งานนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม), คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

8. วิฑูรย์ สิมะโชคดีและวีรพงษ์ เณลิมจิระรัตน์. (2553). วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน.กรุงเทพฯ: คลองเตยเหนือ เขตวัฒนา

9. Edwin S, Shamil N, Daniel F. Factors affecting safety performance on construction sites. International journal of project management 1999; 17(5): 309-315.

10. Fang DP, Huang XY, Li H, Xie F. Factor analysis-base studies on construction workplace safety Management in china. International journal of project management 2004; 22: 43-49.